सौन्दर्यलहरी

भूमौ स्खलित पादानाम् भूमिरेवा वलम्बनम् ।
त्वयी जाता पराधानाम् त्वमेव शरणम् शिवे ॥

आनन्दलहरी (१-४०)
शिवः शक्त्या युक्तो यदि भवति शक्तः प्रभवितुं
न चेदेवं देवो न खलु कुशलः स्पन्दितुमपि ।
अतस्त्वा माराध्यां हरिहर विरिञ्चादिभिरपि
प्रणन्तुं स्तोतुं वा कथमकृत पुण्यः प्रभवति ॥ १॥

तनीयांसं पांसुं तव चरण पङ्केरुह भवं
विरिञ्चि स्सञ्चिन्वन् विरचयति लोकानविकलम् ।
वहत्येनं शौरिः कथमपि सहस्रेण शिरसां
हरस्संक्षुद्यैनं भजति भसितोद्धूलन विधिम् ॥ २॥

अविद्यानामन्त स्तिमिर मिहिर द्वीप नगरी
जडानां चैतन्य स्तबक मकरन्द स्रुतिझरी ।
दरिद्राणां चिन्तामणि गुणनिका जन्मजलधौ
निमग्नानां दंष्ट्रा मुररिपु वराहस्य भवति ॥ ३॥

त्वदन्यः पाणिभ्या मभयवरदो दैवतगणः
त्वमेका नैवासि प्रकटित वराभीत्यभिनया ।
भयात् त्रातुं दातुं फलमपि च वाञ्छासमधिकं

शरण्ये लोकानां तव हि चरणावेव निपुणौ ॥ ४॥

हरिस्त्वा माराध्य प्रणत जन सौभाग्य जननीं
पुरा नारी भूत्वा पुररिपु मपि क्षोभ मनयत् ।
स्मरोऽपि त्वां नत्वा रतिनयन लेह्येन वपुषा
मुनीना मप्यन्तः प्रभवति हि मोहाय महताम् ॥ ५॥

धनुः पौष्पं मौर्वी मधुकरमयी पञ्च विशिखाः
वसन्तः सामन्तो मलय मरुदा योधन रथः ।
तथाप्येकः सर्वं हिमगिरि सुते कामपि कृपाम्
अपाङ्गात्ते लब्ध्वा जगदिद मनङ्गो विजयते ॥ ६॥

क्वणत्काञ्ची दामा करिकलभ कुम्भ स्तननता
परिक्षीणा मध्ये परिणत शरच्चन्द्र वदना ।
धनुर्बाणान् पाशं सृणिमपि दधाना करतलैः
पुरस्ता दास्तां नः पुरमथितु राहो पुरुषिका ॥ ७॥

सुधा सिन्धोर्मध्ये सुर विटपि वाटी परिवृते
मणिद्वीपे नीप उपवनवति चिन्तामणिगृहे ।
शिवाकारे मञ्चे परमशिव पर्यङ्क निलयां
भजन्ति त्वां धन्याः कतिचन चिदा नन्द लहरीम् ॥ ८॥

महीं मूलाधारे कमपि मणिपूरे हुतवहं
स्थितं स्वाधिष्ठाने हृदि मरुत माकाश मुपरि ।
मनोऽपि भ्रूमध्ये सकलमपि भित्वा कुलपथं

सहस्रारे पद्मे सह रहसि पत्या विहरसे ॥ ९॥

सुधाधारा सारैः चरण युगलान्त र्विगलितैः
प्रपञ्चं सिञ्चन्ती पुनरपि रसाम्नाय महसः ।
अवाप्य स्वां भूमिं भुजगनिभ मध्युष्ट वलयं
स्वमात्मानं कृत्वा स्वपिषि कुलकुण्डे कुहरिणि ॥ १०॥

चतुर्भिः श्रीकण्ठैः शिवयुवतिभिः पञ्चभिरपि
प्रभिन्नाभिः शम्भोः नवभिरपि मूलप्रकृतिभिः ।
चतुश्चत्वारिंशद् वसुदल कलाश्र त्रिवलय-
त्रिरेखाभिः सार्धं तव शरण कोणाः परिणताः ॥ ११॥

त्वदीयं सौन्दर्यं तुहिन गिरिकन्ये तुलयितुं
कवीन्द्राः कल्पन्ते कथमपि विरिञ्चि प्रभृतयः ।
यदालो कौत्सुक्याद् अमरललना यान्ति मनसा
तपोभि र्दुष्प्रापां अपि गिरिश सायुज्य पदवीम् ॥ १२॥

नरं वर्षीयांसं नयनविरसं नर्मसुजडं
तवापाङ्गालोके पतित मनुधावन्ति शतशः ।
गलद्वेणीबन्धाः कुच कलश विस्रस्त सिचया
हठात् त्रुट्यत्काञ्च्यः विगलित दुकूला युवतयः ॥ १३॥

क्षितौ षट्पञ्चाशद् द्विसमधिक पञ्चाशदुदके
हुताशे द्वाषष्टिः चतुरधिक पञ्चाशदनिले ।
दिविद्विष् षट्त्रिंशत् मनसि च चतुष्षष्टि रिति ये

मयूखास्तेषा मपि उपरि तव पादाम्बुज युगम् ॥ १४॥

शरज्ज्योत्स्ना शुद्धां शशियुत जटाजूट मकुटां
वरत्रासत्राण स्फटिक घटिका पुस्तक कराम् ।
सकृन्नत्वा नत्वा कथमिव सतां संन्निदधते
मधुक्षीरद्राक्षा मधुरिमधुरीणाः फणितयः ॥ १५॥

कवीन्द्राणां चेतः कमलवन बाला तपरुचिं
भजन्ते ये सन्तः कतिचि दरुणा मेव भवतीम् ।
विरिञ्चि प्रेयस्याः तरुणतर शृङ्गार लहरी-
गभीराभि र्वाग्भिः विदधति सतां रञ्जनममी ॥ १६॥

सवित्रीभि र्वाचां शशिमणि शिला भङ्गरुचिभिः
वशिन्याद्याभि स्त्वां सह जननि संचिन्तयति यः ।
स कर्ता काव्यानां भवति महतां भङ्गिरुचिभिः
वचोभि र्वाग्देवी वदन कमलामोद मधुरैः ॥ १७॥

तनुच्छायाभिस्ते तरुण तरणि श्रीसरणिभिः
दिवं सर्वामुर्वीं अरुणिमनि मग्नां स्मरति यः ।
भवन्त्यस्य त्रस्यद वनहरिण शालीन नयनाः
सहोर्वश्या वश्याः कति कति न गीर्वाण गणिकाः ॥ १८॥

मुखं बिन्दुं कृत्वा कुचयुग मधस्तस्य तदधः
हरार्धं ध्यायेद्यः हरमहिषि ते मन्मथकलाम् ।
स सद्यः संक्षोभं नयति वनिता इत्यतिलघु

त्रिलोकी मप्याशु भ्रमयति रवीन्दुस्तन युगाम् ॥ १९॥

किरन्ती मङ्गेभ्यः किरण निकुरम्बा मृतरसं
हृदि त्वामाधत्ते हिमकरशिला मूर्तिमिव यः ।
स सर्पाणां दर्पं शमयति शकुन्ताधिप इव
ज्वरप्लुष्टान् दृष्ट्या सुखयति सुधाधारसिरया ॥ २०॥

तटिल्लेखा तन्वीं तपनशशि वैश्वानरमयीं
निषण्णां षण्णामपि उपरि कमलानां तव कलाम् ।
महापद्माटव्यां मृदितमल मायेन मनसा
महान्तः पश्यन्तः दधति परमानंद लहरीम् ॥ २१॥

भवानि त्वं दासे मयि वितर दृष्टिं सकरुणाम्
इति स्तोतुं वाञ्छन् कथयति भवानि त्वमिति यः ।
तदैव त्वं तस्मै दिशसि निज सायुज्य पदवीं
मुकुन्द ब्रह्मेन्द्र स्फुट मकुट नीराजित पदाम् ॥ २२॥

त्वया हृत्वा वामं वपुरपरि तृप्तेन मनसा
शरीरार्धं शम्भोः अपरमपि शङ्के हृतमभूत् ।
यदेतत्त्वद्रूपं सकल मरुणाभं त्रिनयनं
कुचाभ्या मानम्रं कुटिल शशि चूडाल मकुटम् ॥ २३॥

जगत्सूते धाता हरिरवति रुद्रः क्षपयते
तिरस्कुर्वन्नेतत् स्वमपि वपुरीश स्तिरयति ।
सदापूर्वः सर्वं तदिद मनुगृह्णाति च शिवः

तवाज्ञा मालम्ब्य क्षण चलितयो र्भ्रूलतिकयोः ॥ २४॥

त्रयाणां देवानां त्रिगुण जनितानां तव शिवे
भवेत् पूजा पूजा तव चरणयो र्याविरचिता ।
तथा हि त्वत्पाद उद्वहन मणिपीठस्य निकटे
स्थिता ह्येते शश्वन् मुकुलित करोत्तंस मकुटाः ॥ २५॥

विरिञ्चिः पञ्चत्वं व्रजति हरिराप्नोति विरतिं
विनाशं कीनाशः भजति धनदो याति निधनम् ।
वितन्द्री माहेन्द्री विततिरपि संमीलितदृशा
महासंहारेऽस्मिन् विहरति सतित्वत् पतिरसौ ॥ २६॥

जपो जल्पः शिल्पं सकलमपि मुद्रा विरचना
गतिः प्रादक्षिण्य क्रमण मशना द्याहुति विधिः ।
प्रणाम स्संवेशः सुख मखिल मात्मार्पण दृशा
सपर्यापर्यायः तव भवतु यन्मे विलसितम् ॥ २७॥

सुधामप्यास्वाद्य प्रतिभय जरा मृत्यु हरिणीं
विपद्यन्ते विश्वे विधि शतमखाद्या दिविषदः ।
करालं यत्क्ष्वेलं कबलितवतः कालकलना
न शम्भोस्तन्मूलं तव जननि ताटङ्क महिमा ॥ २८॥

किरीटं वैरिञ्चं परिहर पुरः कैटभभिदः
कठोरे कोटीरे स्खलसि जहि जम्भारि मकुटम् ।
प्रणम्रेष्वे तेषु प्रसभ मुपया तस्य भवनं

भवस्या भ्युत्थाने तव परिजनोक्ति र्विजयते ॥ २९॥

स्वदेहोद्भूताभिः घृणिभि रणिमाद्याभि रभितः
निषेव्ये नित्ये त्वां अहमिति सदा भावयति यः ।
किमाश्चर्यं तस्य त्रिनयन समृद्धिं तृणयतः
महासंवर्ताग्निः विरचयति नीराजन विधिम् ॥ ३०॥

चतुष्षष्ट्या तन्त्रैः सकलमति संधाय भुवनं
स्थित स्तत्तत्सिद्धि प्रसव परतन्त्रैः पशुपतिः ।
पुनस्त्वन् निर्बन्धाद् अखिलपुरुषार्थैक घटना-
स्वतन्त्रं ते तन्त्रं क्षितितल मवातीतर दिदम् ॥ ३१॥

शिवः शक्तिः कामः क्षितिरथ रविः शीतकिरणः
स्मरो हंसः शक्रः तदनु च परा मारहरयः ।
अमी हृल्लेखाभिः तिसृभि रवसानेषु घटिता
भजन्ते वर्णास्ते तव जननि नामावयवताम् ॥ ३२॥

स्मरं योनिं लक्ष्मीं त्रितय मिदमादौ तव मनोः
निधायैके नित्ये निरवधि महाभोग रसिकाः ।
भजन्ति त्वां चिन्तामणि गुन निबद्धाक्षवलयाः
शिवाग्नौ जुह्वन्तः सुरभि घृतधारा हुतिशतैः ॥ ३३॥

शरीरं त्वं शम्भोः शशि मिहिर वक्षोरुह युगं
तवात्मानं मन्ये भगवति नवात्मान मनघम् ।
अतश्शेषश्शेषी त्यय मुभय साधारण तया

स्थितः संबन्धो वां समरस परानन्द परयोः ॥ ३४॥

मनस्त्वं व्योमत्वं मरुदसि मरुत्सारथिरसि
त्वमापस्त्वं भूमिः त्वयि परिणतायां न हि परम् ।
त्वमेव स्वात्मानं परिणमयितुं विश्व वपुषा
चिदानन्दाकारं शिवयुवति भावेन बिभृषे ॥ ३५॥

तवाज्ञाचक्रस्थं तपन शशिकोटि द्युतिधरं
परं शम्भुं वन्दे परिमिलित पार्श्वं परचिता ।
यमाराध्यन् भक्त्या रविशशि शुचीना मविषये
निरालोकेऽ लोके निवसति हि भालोक भुवने ॥ ३६॥

विशुद्धौ ते शुद्ध स्फटिक विशदं व्योम जनकं
शिवं सेवे देवीं अपि शिव समान व्यवसिताम् ।
ययोः कान्त्या यान्त्याः शशि किरण सारूप्य सरणे:
विधूतान्त ध्वान्ता विलसति चकोरीव जगती ॥ ३७॥

समुन्मीलत् संवित् कमल मकरन्दैक रसिकं
भजे हंस द्वन्द्वं किमपि महतां मानसचरम् ।
यदालापा दष्टादश गुणित विद्या परिणतिः
यदादत्ते दोषाद् गुण मखिल मद्भ्यः पय इव ॥ ३८॥

तव स्वाधिष्ठाने हुतवह मधिष्ठाय निरतं
तमीडे संवर्तं जननि महतीं तां च समयाम् ।
यदालोके लोकान् दहति महति क्रोध कलिते

दयार्द्रा या दृष्टिः शिशिर मुपचारं रचयति ॥ ३९॥

तटित्त्वन्तं शक्त्या तिमिर परिपन्थि स्फुरणया
स्फुरन्नानारत्न आभरण परिणद्धेन्द्र धनुषम् ।
तव श्यामं मेघं कमपि मणिपूरैक शरणं
निषेवे वर्षन्तं हर मिहिर तप्तं त्रिभुवनम् ॥ ४०॥

तवाधारे मूले सह समयया लास्यपरया
नवात्मानं मन्ये नवरस महा ताण्डव नटम् ।
उभाभ्या मेताभ्यां उदय विधि मुद्दिश्य दयया
सनाथाभ्यां जज्ञे जनक जननी मज्जग दिदम् ॥ ४१॥

सौन्दर्यलहरी

गतै र्माणिक्यत्वं गगन मणिभिः सान्द्र घटितं
किरीटं ते हैमं हिमगिरि सुते कीर्तयति यः ।
स नीडेयच्छाया च्छुरण शबलं चन्द्र शकलं
धनुः शौनासीरं किमिति न निबध्नाति धिषणाम् ॥ ४२॥

धुनोतु ध्वान्तं नः तुलित दलितेन्दीवर वनं
घन स्निग्ध श्लक्ष्णं चिकुर निकुरुम्बं तव शिवे ।
यदीयं सौरभ्यं सहज मुपलब्धुं सुमनसः
वसन्त्यस्मिन् मन्ये वल मथन वाटी विटपिनाम् ॥ ४३॥

तनोतु क्षेमं नः तव वदन सौन्दर्यलहरी-

परीवाह स्रोतः सरणिरिव सीमन्त सरणिः ।
वहन्ती सिन्दूरं प्रबल कबरी भार तिमिर-
द्विषां बृन्दै र्बन्दी कृतमिव नवीनार्क किरणम् ॥ ४४॥

अरालैः स्वाभाव्याद् अलिकलभस श्रीभिरलकैः
परीतं ते वक्त्रं परिहसति पङ्केरुह रुचिम् ।
दरस्मेरे यस्मिन् दशन रुचि किञ्जल्क रुचिरे
सुगन्धौ माद्यन्ति स्मर दहन चक्षु र्मधुलिहः ॥ ४५॥

ललाटं लावण्य द्युति विमल माभाति तव यत्
द्वितीयं तन्मन्ये मकुट घटितं चन्द्र शकलम् ।
विपर्या सन्यासाद् उभयमपि संभूयचमिथः
सुधालेप स्यूतिः परिणमति राका हिमकरः ॥ ४६॥

भ्रुवौ भुग्ने किंचित् भुवनभय भङ्ग व्यसनिनि
त्वदीये नेत्राभ्यां मधुकर रुचिभ्यां धृतगुणम् ।
धनुर्मन्ये सव्ये तरकर गृहीतं रतिपतेः
प्रकोष्ठे मुष्टौ च स्थगयति निगूढान्तर मुमे ॥ ४७॥

अहः सूते सव्यं तव नयन मर्कात्मक तया
त्रियामां वामं ते सृजति रजनी नायक तया ।
तृतीया ते दृष्टिः दरदलित हेमाम्बुज रुचिः
समाधत्ते संध्यां दिवस निशयो रन्तर चरीम् ॥ ४८॥

विशाला कल्याणी स्फुट रुचि रयोध्या कुवलयैः

कृपा धारा धारा किमपि मधुरा भोगवतिका ।
अवन्ती दृष्टिस्ते बहु नगर विस्तार विजया
ध्रुवं तत्तन्नाम व्यवहरण योग्या विजयते ॥ ४९॥

कवीनां संदर्भ स्तबक मकरन्दैक रसिकं
कटाक्ष व्याक्षेप भ्रमर कलभौ कर्ण युगलम् ।
अमुञ्चन्तौ दृष्ट्वा तव नवर सास्वाद तरलौ
असूया संसर्गाद् अलिकनयनं किंचि दरुणम् ॥ ५०॥

शिवे शृङ्गा रार्द्रा तदितरजने कुत्सनपरा
सरोषा गङ्गायां गिरिश चरिते विस्मयवती ।
हराहिभ्यो भीता सरसिरुह सौभाग्य जननी
सखीषु स्मेरा ते मयि जननी दृष्टिः सकरुणा ॥ ५१॥

गते कर्णाभ्यर्णं गरुत इव पक्ष्माणि दधती
पुरां भेत्तुश्चित्त प्रशम रस विद्रावण फले ।
इमे नेत्रे गोत्राधरपति कुलोत्तंस कलिके
तवाकर्णाकृष्ट स्मर शर विलासं कलयतः ॥ ५२॥

विभक्त त्रैवर्ण्यं व्यतिकरित लीलाञ्जन तया
विभाति त्वन्नेत्र त्रितय मिद मीशान दयिते ।
पुनः स्रष्टुं देवान् द्रुहिण हरि रुद्रा नुपरतान्
रजः सत्त्वं बिभ्रत्तम इति गुणानां त्रयमिव ॥ ५३॥

पवित्री कर्तुं नः पशुपति पराधीन हृदये

STOTRADHWANI

दया मित्रै र्नेत्रैः अरुण धवल श्याम रुचिभिः ।
नदः शोणो गङ्गा तपन तनयेति ध्रुवममुं
त्रयाणां तीर्थानां उपनयसि संभेद मनघम् ॥ ५४॥

निमेषोन्मेषाभ्यां प्रलय मुदयं याति जगती
तवेत्याहुः सन्तः धरणिधर राजन्य तनये ।
त्व दुन्मेषाज्जातं जगदिद मशेषं प्रलयतः
परित्रातुं शङ्के परिहृत निमेषा स्तव दृशः ॥ ५५॥

तवापर्णे कर्णे जप नयन पैशुन्य चकिताः
निलीयन्ते तोये नियत मनिमेषाः शफरिकाः ।
इयं च श्रीर्बद्ध च्छद पुटकवाटं कुवलयम्
जहाति प्रत्यूषे निशि च विघटय्य प्रविशति ॥ ५६॥

दृशाद्राघी यस्या दर दलित नीलोत्पल रुचा
दवीयांसं दीनं स्नपय कृपया मामपि शिवे ।
अनेनायं धन्यः भवति न च ते हानिरियता
वने वा हर्म्ये वा समकर निपातो हिमकरः ॥ ५७॥

अरालं ते पाली युगल मग राजन्य तनये
न केषा माधत्ते कुसुम शर कोदण्ड कुतुकम् ।
तिरश्चीनो यत्र श्रवण पथ मुल्लङ्घ्य विलसन्
अपाङ्ग व्यासङ्गः दिशति शरसंधान धिषणाम् ॥ ५८॥

स्फुरद् गण्डाभोग प्रतिफलित ताटङ्क युगलं

चतुश्चक्रं मन्ये तव मुख मिदं मन्मथ रथम् ।
यमारुह्य द्रुह्यति अवनि रथ मर्केन्दु चरणं
महावीरो मारः प्रमथ पतये सज्जितवते ॥ ५९॥

सरस्वत्याः सूक्तीः अमृतलहरी कौशलहरीः
पिबन्त्याः शर्वाणि श्रवण चुलुकाभ्या मविरलम् ।
चमत्कार श्लाघा चलित शिरसः कुण्डल गणः
झणत्कारैस्तारैः प्रतिवचन माचष्ट इव ते ॥ ६०॥

असौ नासावंशः तुहिन गिरि वंश ध्वज पटि
त्वदीयो नेदीयः फलतु फल मस्माक मुचितम् ।
वहन्नन्त र्मुक्ताः शिशिरतर निश्वास गलितं
समृद्ध्या यत्तासां बहिरपि च मुक्तामणि धरः ॥ ६१॥

प्रकृत्या रक्तायाः तव सुदति दन्तच्छद रुचेः
प्रवक्ष्ये सादृश्यं जनयतु फलं विद्रुम लता ।
न बिम्बं तद्बिम्ब प्रति फलन रागा दरुणितं
तुला मध्यारोढुं कथमिव विलज्जेत कलया ॥ ६२॥

स्मित ज्योत्स्ना जालं तव वदन चन्द्रस्य पिबतां
चकोराणा मासीद् अतिरस तया चञ्चु जडिमा ।
अतस्ते शीतांशोः अमृतलहरी माम्लरुचयः
पिबन्ति स्वच्छन्दं निशि निशि भृशं काञ्जिक धिया ॥ ६३॥

अविश्रान्तं पत्युः गुण गण कथाम्रेडन जपा

जपा पुष्पच्छाया तव जननि जिह्वा जयति सा ।
यद ग्रासीनायाः स्फटिक दृष दच्छच्छविमयी
सरस्वत्या मूर्तिः परिणमति माणिक्य वपुषा ॥ ६४॥

रणे जित्वा दैत्यान् अपहृत शिरस्त्रैः कवचिभिः
निवृत्तैश्चण्डांश त्रिपुरहर निर्माल्य विमुखैः ।
विशाखेन्द्रोपेन्द्रैः शशि विशद कर्पूर शकला
विलीयन्ते मातः तव वदन ताम्बूल कबलाः ॥ ६५॥

विपञ्च्या गायन्ती विविध मपदानं पशुपतेः
त्वयारब्धे वक्तुं चलित शिरसा साधु वचने ।
तदीयै र्माधुर्यैः अपलपित तन्त्रीकल रवां
निजां वीणां वाणी निचुलयति चोलेन निभृतम् ॥ ६६॥

कराग्रेण स्पृष्टं तुहिन गिरिणा वत्सल तया
गिरीशेनोदस्तं मुहुरधर पानाकुल तया ।
करग्राह्यं शम्भोः मुखमुकुर वृन्तं गिरिसुते
कथङ्कारं ब्रूमः तव चुबुक मौपम्य रहितम् ॥ ६७॥

भुजाश्लेषान् नित्यं पुरदमयितुः कण्टकवती
तव ग्रीवा धत्ते मुख कमल नाल श्रियमियम् ।
स्वतः श्वेता काल अगरु बहुल जम्बाल मलिना
मृणाली लालित्यम् वहति यदधोहार लतिका ॥ ६८॥

गले रेखा स्तिस्रः गति गमक गीतैक निपुणे

विवाह व्यानद्ध प्रगुण गुण संख्या प्रतिभुवः ।
विराजन्ते नाना-विध मधुर रागाकर भुवां
त्रयाणां ग्रामाणां स्थिति नियम सीमान इव ते ॥ ६९॥

मृणाली मृद्वीनां तव भुज लतानां चतसृणां
चतुर्भिः सौन्दर्यं सरसिज भवः स्तौति वदनैः ।
नखेभ्यः सन्त्रस्यन् प्रथम मथना दन्ध करिपोः
चतुर्णां शीर्षाणां सम मभय हस्तार्पण धिया ॥ ७०॥

नखाना मुद्द्योतैः नव नलिन रागं विहसतां
कराणां ते कान्तिं कथय कथयामः कथमुमे ।
कयाचिद्वा साम्यं भजतु कलयाहन्त कमलं
यदि क्रीडल्लक्ष्मी चरण तल लाक्षारस छणम् ॥ ७१॥

समं देवि स्कन्द द्विपवदन पीतं स्तनयुगं
तवेदं नः खेदं हरतु सततं प्रस्नुत मुखम् ।
यदालोक्या शङ्का कुलित हृदयो हास जनकः
स्वकुम्भौ हेरम्बः परिमृशति हस्तेन झडिति ॥ ७२॥

अमूते वक्षोजौ अमृत रस माणिक्य कुतुपौ
न संदेह स्पन्दः नग पति पताके मनसि नः ।
पिबन्तौ तौ यस्माद् अविदित वधूसङ्ग रसिकौ
कुमारा वद्यापि द्विरद वदन क्रौञ्च दलनौ ॥ ७३॥

वहत्यम्ब स्तम्बे-रम दनुज कुम्भ प्रकृतिभिः

समारब्धां मुक्तामणिभि रमलां हार लतिकाम् ।
कुचाभोगो बिम्ब अधर रुचिभि रन्तः शबलितां
प्रताप व्यामिश्रां पुरदमयितुः कीर्ति मिव ते ॥ ७४॥

तव स्तन्यं मन्ये धरणिधर कन्ये हृदयतः
पयः पारावारः परिवहति सारस्वत मिव ।
दयावत्या दत्तं द्रविड शिशु रास्वाद्य तव यत्
कवीनां प्रौढानां अजनि कमनीयः कवयिता ॥ ७५॥

हर क्रोध ज्वाला-वलिभि रवलीढेन वपुषा
गभीरे ते नाभी सरसि कृतसङ्गो मनसिजः ।
समुत्तस्थौ तस्माद् अचल तनये धूम लतिका
जनस्तां जानीते तव जननि रोमावलि रिति ॥ ७६॥

यदेतत् कालिन्दी तनुतर तरङ्गाकृति शिवे
कृशे मध्ये किंचित् जननि तव यद्भाति सुधियाम् ।
विमर्दा दन्योऽन्यं कुच कलशयो रन्तर गतं
तनू भूतं व्योम प्रविश दिव नाभिं कुहरिणीम् ॥ ७७॥

स्थिरो गङ्गा वर्तः स्तन मुकुल रोमावलि लता-
कलावालं कुण्डं कुसुम शर तेजोहुत भुजः ।
रतेर्लीलागारं किमपि तव नाभि र्गिरिसुते
बिलद्वारं सिद्धेः गिरिश नयनानां विजयते ॥ ७८॥

निसर्ग क्षीणस्य स्तन तट भरेण क्लम जुषोः

नमन्मूर्ते र्नारी तिलक शनकै स्त्रुट्यत इव ।
चिरं ते मध्यस्य त्रुटित तटिनी तीर तरुणा
समावस्था स्थेम्नः भवतु कुशलं शैलतनये ॥ ७९॥

कुचौ सद्यःस्विद्यत् तट घटित कूर्पास भिदुरौ
कषन्तौ दोर्मूले कनक कलशाभौ कलयता ।
तव त्रातुं भङ्गाद् अलमिति वलग्नं तनुभुवा
त्रिधा नद्धं देवि त्रिवलि लवली वल्लिभि रिव ॥ ८०॥

गुरुत्वं विस्तारं क्षिति धरपतिः पार्वति निजात्
नितम्बा दाच्छिद्य त्वयि हरण रूपेण निदधे ।
अतस्ते विस्तीर्णः गुरु रय मशेषां वसुमतीं
नितम्ब प्राग्भारः स्थगयति लघुत्वं नयति च ॥ ८१॥

करीन्द्राणां शुण्डान् कनक कदली काण्ड पटलीम्
उभाभ्या मूरुभ्यां उभय मपि निर्जित्य भवती ।
सुवृत्ताभ्यां पत्युः प्रणति कठिनाभ्यां गिरिसुते
विधिज्ञ्ये जानुभ्यां विबुध करि कुम्भ द्वयमसि ॥ ८२॥

पराजेतुं रुद्रं द्विगुण शर गर्भौ गिरिसुते
निषङ्गौ जङ्घे ते विषम विशिखो बाढमकृत ।
यदग्रे दृश्यन्ते दश शरफलाः पादयुगली-
नखाग्र च्छद्मानः सुर मकुट शाणैक निशिताः ॥ ८३॥

श्रुतीनां मूर्धानः दधति तव यौ शेखर तया

ममाप्येतौ मातः शिरसि दयया धेहि चरणौ ।
ययोः पाद्यं पाथः पशुपति जटाजूट तटिनी
ययोर्लाक्षा लक्ष्मीः अरुण हरि चूडामणि रुचिः ॥ ८४॥

नमोवाकं ब्रूमः नयन रमणीयाय पदयोः
तवास्मै द्वन्द्वाय स्फुट रुचि रसालक्तकवते ।
असूयत् यत्यन्तं यदभि हननाय स्पृहयते
पशूना मीशानः प्रमद वन कङ्केलि तरवे ॥ ८५॥

मृषा कृत्वा गोत्र स्खलन मथ वैलक्ष्य नमितं
ललाटे भर्तारं चरण कमले ताडयति ते ।
चिरादन्तः शल्यं दहन कृत मुन्मूलितवता
तुला कोटिक्वाणैः किलिकिलित मीशान रिपुणा ॥ ८६॥

हिमानी हन्तव्यं हिमगिरि निवासैक चतुरौ
निशायां निद्राणां निशि चरमभागे च विशदौ ।
वरं लक्ष्मीपात्रं श्रियमति सृजन्तौ समयिनां
सरोजं त्वत्पादौ जननि जयतश्चित्र मिह किम् ॥ ८७॥

पदं ते कीर्तीनां प्रपद मपदं देवि विपदां
कथं नीतं सद्भिः कठिन कमठी कर्परतुलाम् ।
कथं वा बाहुभ्यां उपय मन काले पुरभिदा
यदादायन्यस्तं दृषदि दयमानेन मनसा ॥ ८८॥

नखै र्नाक स्त्रीणां कर कमल संकोच शशिभिः
तरूणां दिव्यानां हसत इव ते चण्डि चरणौ ।
फलानि स्वःस्थेभ्यः किसलय कराग्रेण ददतां
दरिद्रेभ्यो भद्रां श्रिय मनिश मह्नाय ददतौ ॥ ८९॥

ददाने दीनेभ्यः श्रिय मनिश माशा नु सदृशीम्
अमन्दं सौन्दर्य प्रकर मकरन्दम् विकिरति ।
तवास्मिन् मन्दार स्तबक सुभगे यातु चरणे
निमज्जन्मज्जीवः करण चरणः षट्चरणताम् ॥ ९०॥

पद न्यास क्रीडा परिचय मिवारब्धु मनसः
स्खलन्तस्ते खेलं भवन कलहंसा न जहति ।
अतस्तेषां शिक्षां सुभग मणि मञ्जीर रणित-
च्छला दाचक्षाणं चरण कमलं चारु चरिते ॥ ९१॥

गतास्ते मञ्चत्वं द्रुहिण हरि रुद्रेश्वर भृतः
शिवः स्वच्छच्छाया घटित कपट प्रच्छद पटः ।
त्वदीयानां भासां प्रति फलन रागा रुणतया
शरीरी शृङ्गारः रस इव दृशां दोग्धि कुतुकम् ॥ ९२॥

अराला केशेषु प्रकृति सरला मन्द हसिते
शिरीषाभा चित्ते दृष दुपल शोभा कुचतटे ।
भृशं तन्वी मध्ये पृथु रुरसि जारोह विषये
जगत्त्रातुं शम्भोः जयति करुणा काचि दरुणा ॥ ९३॥

कलङ्कः कस्तूरी रजनिकर बिम्बं जलमयं
कलाभिः कर्पूरैः मरकत करण्डं निबिडितम् ।
अतस्त्वद्भोगेन प्रतिदिन मिदं रिक्त कुहरं
विधिर्भूयो भूयः निबिडयति नूनं तव कृते ॥ ९४॥

पुराराते रन्तः पुरमसि ततस्त्वच्चरणयोः
सपर्या मर्यादा तरल करणाना मसुलभा ।
तथा ह्येते नीताः शतमखमुखाः सिद्धि मतुलां
तव द्वारोपान्तः स्थितिभि रणिमाद्याभि रमराः ॥ ९५॥

कलत्रं वैधात्रं कतिकति भजन्ते न कवयः
श्रियो देव्याः को वा न भवति पतिः कैरपि धनैः ।
महादेवं हित्वा तव सति सतीना मचरमे
कुचाभ्या मासङ्गः कुरवक तरो रप्यसुलभः ॥ ९६॥

गिरा माहुर्देवीं द्रुहिण गृहिणी मागम विधुः
हरेः पत्नीं पद्मां हर सहचरी मद्रि तनयाम् ।
तुरीया कापि त्वं दुरधिगम निःसीम महिमा
महामाया विश्वं भ्रमयसि परब्रह्म महिषि ॥ ९७॥

कदा काले मातः कथय कलितालक्तक रसं
पिबेयं विद्यार्थी तव चरण निर्णेजन जलम् ।
प्रकृत्या मूकानां अपि च कविता कारण तया
कदाधत्ते वाणी मुख कमल ताम्बूल रसताम् ॥ ९८॥

सरस्वत्या लक्ष्म्या विधि हरिसपत्नो विहरते
रतेः पातिव्रत्यं शिथिलयति रम्येण वपुषा ।
चिरं जीवन्नेव क्षपित पशु पाश व्यतिकरः
परानन्दाभिख्यम् रसयति रसं त्वद्भजनवान् ॥ ९९॥

प्रदीप ज्वालाभि: दिवसकर नीराजन विधिः
सुधासूतेश्चन्द्रोपल जललवै रर्घ्य रचना ।
स्वकीयै रम्भोभिः सलिल निधि सौहित्य करणं
त्वदीयाभि र्वाग्भि: तव जननि वाचां स्तुतिरियम् ॥ १००॥

॥ इति श्रीमच्छङ्करभगवतः कृतौ सौन्दर्यलहरी सम्पूर्णा ॥